

Kinderbijslag moet omhoog

Vlaams minister Benjamin Dalle en experte Heidi Degerickx in debat over het armoedebeleid: “De lage middenklasse ziet armoede om de hoek loeren”

Door Paul Cobbaert

Heidi

Degerickx: “Minister Dalle luistert tenminste naar het middenveld. Alleen al daarom heeft hij een streepje voor.” (foto Munkie)

BRUSSEL – “Als de inflatie toeneemt, dan móet de kinderbijslag mee stijgen.” Vlaams minister Benjamin Dalle (CD&V) wil het systeem hervormen en maakt een stevige vuist voor de komende budgetbesprekingen. Zijn plan wordt op applaus onthaald bij Heidi Degerickx, coördinator van ‘Netwerk tegen Armoede’. “Het groeipakket is het beste instrument om kinderarmoede te bestrijden.”

Dat armoede eindelijk bovenaan de politieke agenda moet komen, daarover zijn Benjamin Dalle en Heidi Degerickx het roerend eens. Hij is de bevoegde Vlaamse minister, zij is algemeen coördinator van het *Netwerk tegen Armoede* en al twintig jaar actief in het veld. Het debat vindt plaats op het kabinet van Dalle. Dat deze minister tenminste luistert naar het middenveld, zegt Degerickx. “Dat doen ze niet allemaal. Alleen al daarom heeft hij een streepje voor. *(lacht)* Mag ik eerst iets opmerken? Het gesprek mag niet alleen over energie gaan. Het zijn niet alleen de stijgende energiefacturen die meer mensen in armoede storten. Er is meer aan de hand. Het gevaar bestaat dat we ons daarop miskijken.”

Deal. Ik wil beginnen met onderwijs. Eén ouder op drie vreest een onbetaalbare schoolfactuur. Dat lijkt me geen gezonde start van het schooljaar?

Dalle (knikt): “Het is zeer zorgwekkend. De kinderen zijn de grootste trots van mensen in armoede. Daar zouden ze alles voor over hebben. Deze hoge facturen zorgen daarom voor extra druk.”

Degerickx (pikt in): “En het probleem neemt elk jaar toe. Het zijn niet langer alleen de mensen in armoede die onbetaalbare facturen vrezen. We merken dat aan het publiek dat op onze deur klopt. Het zijn meer en meer werkende mensen, vooral alleenstaande moeders en nieuw samengestelde gezinnen. Zij zijn de nieuwe armen.”

Hoe kan de factuur gedrukt worden?

Dalle : “Elke school moet een kostenbewust beleid ontwikkelen. Dat is de basis. De kosten voor de ouders moeten nóg meer dan vroeger beheerst worden. Spaarzaam zijn met dure invulboeken bijvoorbeeld. Of kiezen voor een mooi provinciaal domein in plaats van een duur pretpark. Ouders informeren over sociale tarieven.”

Degerickx : “Waarom voert u geen maximumfactuur in voor het secundair onderwijs, zoals voor het basisonderwijs? Dat zou een groot deel van het probleem oplossen.”

Dalle : “Ik ben daar geen voorstander van. Iemand zal dat moeten betalen. Het zou ook moeilijk zijn om een maximumbedrag te bepalen, want de kosten van elke opleiding zijn heel divers. Dat is een verschil met het basisonderwijs. Ik werk liever met vzw's zoals *Krijt* die scholen helpen om bewuster om te gaan met kosten.”

Degerickx : “Een maximumfactuur zou een school verplichten om kostenbewust te zijn. Een ander probleem is dat scholen meer en meer met commerciële boekenleveranciers werken. Ook dat verhoogt de factuur. Bovendien blijkt ook de digitalisering niet gratis, ondanks de belofte van een gratis laptop voor elke leerling.”

Dalle : “Ik ga akkoord dat daar nog werk aan de winkel is.”

We zien ook opnieuw lege brooddozen opduiken, wat pijn doet aan mijn vaderhart. Kan dat niet opgelost worden met gratis warme maaltijden?

Degerickx : “Dat is niet wat wij vragen. We betreuren vooral dat ook deze dienst dikwijls uitbesteed wordt aan commerciële partners. Dat komt de kwaliteit niet ten goede. Of dat scholen het eenvoudigweg niet meer aanbieden. Wij zijn vragende partij voor een gezonde warme maaltijd op elke school aan een getrap tarief. Dat hoeft dus niet gratis te zijn.”

De kinderbijslag wordt dit jaar verhoogd met één procent, terwijl de inflatie negen procent is. Dat moet veranderen” – Benjamin Dalle

Dalle : “Dat is een interessante suggestie. Ik ben ook geen voorstander van gratis maaltijden. Dat zou duur zijn en weinig selectief. Het is bijvoorbeeld niet nodig dat mijn kinderen gratis eten. We moeten wel waken over de draagkracht van onze scholen. Het is ook daarom dat sommige scholen stoppen met het aanbieden van warme maaltijden, omdat ze al zoveel taken hebben. Ook hier geloof ik in ondersteuning van lokale organisaties die scholen bijstaan met gezonde voeding.”

In Vlaanderen groeit bijna één kind op acht op in armoede. Hoe ziet u dit evolueren, gezien de energiecrisis?

Dalle : “De situatie is paradoxaal. Het globale armoedecijfer in Vlaanderen is 8,5 procent. Dat is het laagste peil in twintig jaar. Maar we moeten het sterk relativeren. Door de inflatie (*de stijging van de prijzen, red.*) is het alle hens aan dek. Als we niet opletten, stevenen we binnen de twee jaar af op het hoogste peil.”

Degerickx (knikt) : “Een gezin in armoede spendeert zijn budget vooreerst aan drie dingen: wonen, energie en voedsel. De prijzen van deze drie zijn vandaag aan het exploderen. Het

laat zich raden wat het gevolg zal zijn. Ik voorspel een tsunami van mensen die in schuldbemiddeling gaan, want er is geen geld meer voor andere facturen. Het armoedecijfer zal stijgen.”

Dalle : “Weet u: ik heb twee opmerkelijke vaststellingen gedaan toen ik in mei bevoegd werd voor dit domein. Eén: we hebben prognoses over inflatie, groei, werk, noem maar op, maar niet over armoede. Daar wil ik graag verandering in brengen. En twee: het is al negen jaar geleden dat alle bevoegde ministers van dit land overlegd hebben over armoedebestrijding. (*benadrukt*) Negen jaar! Dat vind ik niet kunnen.”

Zegt dat iets over het belang dat de politiek hecht aan dit domein?

Degerickx (*droog*) : “Eerlijk? Já. Dat zegt alles. Maar het geldt ook voor de media. Ik was heel blij met uw vraag voor dit gesprek. Uw krant is trouwens één van de weinige die ook door mensen in armoede wordt gelezen. Wij voelen dat het moeilijk is om het beleid warm te maken voor structurele maatregelen. Waarom? Omdat mensen in armoede electoraal niet interessant zijn, zeker?”

Dalle : “ (*scherp*) Dat speelt geen enkele rol voor mij. Ik doe aan politiek vanuit overtuiging. Ik wil opkomen voor de zwaksten in de samenleving. Dat is bijna de definitie van de christendemocratie. En als we resultaten willen boeken, dan moeten we samenwerken. Daarom heb ik op 20 september een interministeriële conferentie georganiseerd. Eindelijk gaan we allemaal samen aan tafel.”

Degerickx : “Ik ben blij met uw engagement, maar het mag niet bij woorden blijven. Deze crisis moet echt een momentum zijn. We moeten goed beseffen dat ook de lagere middenklasse de armoede om de hoek ziet loeren. Als dat geen *wake-upcall* is, dan weet ik het ook niet meer. Neem eindelijk structurele maatregelen. Het is positief dat u kleine organisaties wil ondersteunen, maar dat is geen structurele ingreep.”

Wat zou een structurele maatregel zijn?

Degerickx : “De maximumfactuur is één voorbeeld, maar ik wil ook het woonbeleid aanhalen. Er staan 180.000 gezinnen op de wachtlijst voor een sociale woning. Zij moeten hun toevlucht zoeken op de private huurmarkt, waar de prijzen door het dak gaan door het kleine aanbod en de hoge vraag. De overheid moet ook eigenaars stimuleren om hun daken te isoleren. Dat is zo belangrijk.”

Ik voorspel een tsunami van mensen die in schuldbemiddeling gaan. Het armoedecijfer zal stijgen” – Heidi Degerickx

Dalle : “Deze crisis moet inderdaad een momentum zijn. Armoede moet en zal dit najaar bovenaan de agenda staan. En ja, we moeten meer doen op vlak van sociaal wonen. Let op: dat is niet zo eenvoudig als het lijkt. We hebben al miljarden ter beschikking gesteld van sociale woonmaatschappijen, maar zij krijgen deze middelen op korte termijn onvoldoende besteed. Een piste die we meer moeten bewandelen, is die van private en publieke samenwerking. Een overheid kan niet alles zelf doen.”

De omvorming van de kinderbijslag naar het groeipakket was ook bedoeld om armoede tegen te gaan. Is dat een succes te noemen?

Degerickx (*fijntjes*) : “Ik laat het woord eerst aan u.”

Dalle : “Het groeipakket is een stap vooruit. Een voorbeeld: de sociale toeslagen worden automatisch toegekend. Dat was vroeger niet het geval.”

Degerickx : “Dat is inderdaad een grote stap vooruit.”

Dalle : “Automatische toekenning zou moeten gelden voor elke sociale toeslag. De overheid weet vaak al wie in aanmerking komt. Ook positief is de keuze voor een sterk basisbedrag voor elk kind, gekoppeld aan enkele variabele toeslagen. Maar vandaag staan we voor nieuwe uitdagingen. De kinderbijslag wordt dit jaar verhoogd met één procent, terwijl de inflatie negen procent is. Dat klopt niet. Dat moet veranderen.”

Wil u opnieuw een vaste verhoging van twee procent zoals voordien of wil u het koppelen aan de index (en dus de inflatie)? Dat maakt een groot verschil.

Dalle : “Aan de index. Wij zien de kinderbijslag als een gedeeltelijke compensatie voor de kosten van de opvoeding. Dat is het uitgangspunt. Als deze kosten stijgen door de inflatie, dan móet de kinderbijslag mee stijgen. Dat is één iets. Ten tweede moeten we ook extra middelen investeren in de sociale toelagen. Dat zijn twee voorstellen die ik mee op tafel zal leggen bij de begrotingsbesprekingen die later deze maand van start gaan.”

Degerickx : “Ik heb daar weinig aan toe te voegen. Als dat lukt, dan zet u de fouten uit het verleden recht. Wij vinden ook dat het basisbedrag gekoppeld moet worden aan de index en dat er meer middelen moeten komen voor sociale toeslagen. (*benadrukt*) Als je specifiek kinderarmoede wil bestrijden, dan is het groeppakket het beste instrument.”

Dalle (*knikt*) : “Ik zal niet afwijken van mijn uitgangspunten. Het huidige systeem is achterhaald door de realiteit, dus moeten we het hervormen. Extra investeren in het groeppakket is een absolute prioriteit voor CD&V. Dat zal geld kosten, dat beseft ik ook. We moeten daarom goed bekijken wanneer we wat kunnen doen. We zullen ook elders geld moeten vinden, want ik wil niet dat we onze budgettaire discipline lossen.”

Het valt mij op dat beleidsmakers steevast werk de beste garantie tegen armoede noemen. Is dat eigenlijk zo, mevrouw Degerickx?

Degerickx : “Het is een zeer goede garantie, maar het beschermt steeds minder. De verklaring is niet zo moeilijk: het dalend aanbod aan duurzame jobs voor kortgeschoolden. Dat is een groot probleem voor de duizenden mensen waar ik elke dag mee werk. Alleenstaanden, mensen met een migratieroots, enzovoort zijn vaak kortgeschoold en vinden geen job.”

Dalle : “Het beschermt inderdaad onvoldoende. Zelfs de klassieke tweeverdiener komt onder druk te staan. Dat klopt niet. Werk moet meer lonen: dat is het uitgangspunt van mijn partij. Het is daarom dat we op Vlaams niveau een jobbonus hebben ingevoerd voor de laagste lonen. Dat zal ook het uitgangspunt zijn van de fiscale hervorming op federaal niveau, waar Vincent Van Peteghem (*vicepremier voor CD&V, red.*) keihard aan werkt.”

Degerickx : “Ik stel ook vast dat onze sociale economie onder druk komt te staan van de marktlogica. De kringwinkels bijvoorbeeld: deze worden meer en meer beschouwd als doorstroming naar de reguliere arbeidsmarkt, waardoor de meest kwetsbare profielen uit de boot vallen. Dat is een aandachtspunt. Maar ik wil ook een positief verhaal vertellen. Eén groep is stilaan uit de armoede aan het kruipen: de gepensioneerden. De laagste pensioenen zijn eindelijk hoger dan de armoededrempel. Dat mag ook gezegd worden. Het is dringend tijd om álle uitkeringen boven de armoededrempel op te trekken. Dat is trouwens de oudste en belangrijkste eis van ons netwerk.”

Dalle : “Dat is ook een speerpunt van mijn partij. We zijn die richting aan het uitgaan, maar helaas kan dat niet in één keer gerealiseerd worden.”

Ik wil afsluiten met energie. Wat is hier de belangrijkste maatregel die de regering kan nemen voor mensen in armoede?

Degerickx : “De verankering van het sociaal tarief. Zonder twijfel. Dat gaat over één miljoen huishoudens die onder of op de armoedegrens leven. Zonder het sociaal tarief zouden zij het niet meer aankunnen.”

Dalle : “Akkoord. En energiebesparing: dat moet ook de focus zijn.”

De Zondag, 4 september 2022